

Vydává Ministerstvo financí České republiky ve spolupráci s Českou národní bankou ve vydavatelství *Economia, a. s., Praha*

© Ministerstvo financí ČR

Adresa redakce: Vinohradská 49
120 74 Praha 2

Tel.: (02) 253 018 nebo: (02) 24 21 00 25, l. 6141

Fax: (02) 253 728

Šéfredaktor: Ing. Ivan Kočárník, CSc.

Publishers: Ministry of Finance of the Czech Republic in Cooperation with Czech National Bank in Publishing House *Economia, Prague*

© Ministry of Finance of the Czech Republic

Editor's Office: Vinohradská 49

120 74 Prague 2

Czech Republic

Editor in Chief: Ivan Kočárník

OBSAH

František VENCOVSKÝ: Finanční deriváty a peněžní politika 281

Vratislav IZÁK: Nabídka peněz — endogenní, nebo exogenní? 291

František CVENGROŠ: Indexy kapitálového trhu v ČR 304

Jiří FOTR: Finanční analýza firmy a její počítačová podpora 317

Finance a úvěr v zahraničí

Sergej KOZLÍK: Exposé podpredsedu vlády a ministra financií SR k návrhu štátneho rozpočtu SR na rok 1995 327

Jozef MAKÚCH: Menový program Slovenska na rok 1995 — východiská a predpoklady 334

Informace 343

CONTENTS

František VENCOVSKÝ: Financial Derivatives and Monetary Policy 281

Vratislav IZÁK: Money Supply — Endogenous or Exogenous? 291

František CVENGROŠ: Indexes of the Capital Market in the CR 304

Jiří FOTR: Computer Supported Financial Analysis of Firms 317

Finance and Credit Abroad

Sergej KOZLÍK: Exposé of the Deputy Prime Minister and Minister of Finance of the Slovak Republic to the Proposal of the State Budget for 1995 327

Jozef MAKÚCH: Monetary Program of the Slovak Republic for 1995 — Bases and Pre-conditions 334

Information 343

Redakční rada: Dr. Ivan Angelis, CSc., Doc. Ing. Aleš Bulíř, MSc., CSc., Ing. Petr Dvořák, Ing. Miroslav Hrnčíř, DrSc., Doc. Ing. Kamil Janáček, CSc., Ing. Miroslav Kerouš, Ing. Ivan Kočárník, CSc., Ing. Václav Kupka, CSc., Ing. Tomáš Ježek, CSc., Ing. Jiří Pospíšil, CSc., Vladimír Rudlovčák, CSc., Ing. Pavel Štěpánek, CSc., Prof. Jan Švejnar, Ph.D., Doc. Dr. František Vencovský, Ing. Jan Vít, Prof. Ing. Karol Vlachynský, CSc.

FINANCE A ÚVĚR V ZAHRANIČÍ

DT: 336.12; 336.121 (437.6)

Expozé podpredsedu vlády a ministra financií SR k návrhu štátneho rozpočtu SR na rok 1995*

Vážený pán predseda Národnej rady,
vážení členovia vlády,
vážené dámy poslankyne a páni poslanci,

z poverenia vlády Slovenskej republiky predstupujem pred Vás s odôvodnením návrhu štátneho rozpočtu Slovenskej republiky na rok 1995, ktorý bude smerodajný pre rozpočtové hospodárenie Slovenska počnúc prvým dňom apríla tohto roka. Uvedeným dňom sa rozpočtové provizórium uplatňované v 1. štvrťroku 1995 stane nielen historickou epizódou, ale súčasne aj politicko-ekonomickou skúsenosťou občanov tohto štátu.

Vážená Národná rada, nemôžem nepripomenúť, že predchádzajúca vláda, ktorá na zostavenie návrhu štátneho rozpočtu mala viac ako pol roka času, do posledného dňa svojho pôsobenia, t. j. do 12. decembra minulého roka, svoj návrh štátneho rozpočtu do parlamentu nepredložila. Tým vytvorila situáciu, kedy súčasná vláda premiéra Mečiara v priebehu 12 kalendárnych mesiacov je nútená parlamentu predkladať tri návrhy štátnych rozpočtov:

- návrh rozpočtového provizória na 1. štvrťrok 1995, ktorý parlament schválil v decembri 1994,
- návrh štátneho rozpočtu na rok 1995, ktorý je dnes predmetom rokovania,
- a nakoniec návrh štátneho rozpočtu na rok 1996, ktorý sa dostane na stoly parlamentu v 4. štvrťroku tohto roka.

Odhliadnuc od náročnosti zostavovania štátneho rozpočtu to znamená, že terajšia vláda si v priebehu jedného ročného obdobia trikrát zatancuje politický odzemok a navyše to bude odzemok v porceláne. Ale taký je život — c'est la vie.

Dovoľte mi ďalej pripomenúť niektoré kritické výhrady, ktoré sme mali k rozpočtovým krokom predchádzajúcej vlády. Absentovala formulácia výraznejších nástrojov, ktoré by dynamizovali vývoj príjmov štátneho rozpočtu, ktoré by podnietili rast investícií verejných, ale najmä súkromných, alebo znamenali upevnenie finančnej, daňovej a colnej disciplíny. Za neprijateľné sme považovali zapojenie Fondu národného majetku do riešenia problému dlhovej služby, resp. jej

* Projev ministra financií SR Sergeje Kozlika na spoločnom zasadnutí výborů NR SD dne 22. 2. 1995

Redakce příspěvek obdržela 27. 3. 1995.

krytie formou emisie štátnych obligácií. Jedno i druhé by v podstate znamenalo odklad riešenia do budúcnosti. Zdôrazňujem, že napriek predpokladanému presunu veľkej časti dlhovej služby na Fond národného majetku účtovný schodok poslednej verzie štátneho rozpočtu uvažovanej predošlou vládou predstavoval 26 mld. korún. Chcelo sa rozdávať, i keď nebolo z čoho.

Doterajšími slovami som chcel uviesť hlavné systémové dôvody, ktoré viedli k potrebe zostavenia rozpočtového provizória. Keďže na obdobie 1. štvrťroku 1995 neboli vypracované mechanizmy aktivizácie príjmov, bolo potrebné primárne nastúpiť cestu úspornosti. Za mesiac január 1995, napriek plnej úhrade dlhovej služby v zmysle platobného kalendára na vrub štátneho rozpočtu, bol vykázaný prebytok 1,9 mld. korún. K včerašiemu dňu sa vykazuje schodok — 4 mld. korún —, čo však zodpovedá obdobnému vývoju v januári, keďže príjmy rozpočtu narastajú až koncom mesiaca. To naznačuje — ak aj vezmeme do úvahy, že v priebehu najbližších týždňov bude treba vysporiadať niektoré schodky roka 1994, predovšetkým cca 3 mld. schodku v zdravotnom poistení —, že parametre rozpočtového provizória boli nastavené správne a ich dodržanie môže znamenať dobrý vstup do plného rozpočtového hospodárenia od 1. apríla tohto roka.

Vážené dámy, vážení páni, po tomto stručnom exkurze do minulosti dovoľte, aby som sa venoval základným makroekonomickým charakteristikám, ktoré predpokladáme v roku 1995.

Rozhodujúce makroekonomické parametre, z ktorých vychádza kvantifikácia základných bilančných vzťahov rozpočtu, sa formulovali na základe doterajších výsledkov transformačného procesu Slovenskej republiky, pri zohľadnení tendencií v reprodukčnom procese našich najvýznamnejších obchodných partnerov, ako aj predpokladaných efektov niektorých novo navrhovaných opatrení.

Rozpočet vychádza z predpokladu rastu hrubého domáceho produktu do 5 %, inflácie vo výške 9 % a nezamestnanosti vo výške 14 %.

Objavili sa názory, že dosiahnutie uvedených zámerov sa navzájom vylučuje. Chcel by som však poukázať na skúsenosti z roku 1994, keď Slovensko pri znížení inflácie o viac ako 50 % dosiahlo pomerne výrazný rast hrubého domáceho produktu, ktorý však nemal vplyv na zníženie nezamestnanosti. Teda vývoj uvedených charakteristik je na prvý pohľad protirečivý. Ukazuje sa, že nie vždy je vhodné pozeráť sa na ekonomiku v transformujúcom sa štádiu očami skúseností platných pre stabilizované trhové ekonomiky.

Základným predpokladom dosiahnutia vytýčených cieľov je vytvorenie prarastového prostredia priamo v ekonomike Slovenska. Kým v minulom roku rast hrubého domáceho produktu vyvolala najmä priaznivá situácia na zahraničných trhoch, ktorú naši exportéri aj využili, chceme, aby sa v nasledujúcich rokoch na rastových tendenciách výraznejšie podieľal aj vnútorný dopyt. To znamená založiť rastové tendencie vychádzajúce z využitia vnútorných a zahraničných zdrojov v našom hospodárstve.

S týmto zámerom chceme rozvinúť najmä podporu súkromných a verejných investícií. Pokiaľ ide o verejné investície, kladieme si za cieľ podnetiť účelné investovanie výstavby diaľnic, vodných diel, železničnej infraštruktúry, bytovej výstavby a ďalších progresívnych podnikateľských aktivít.

Vo väčšine prípadov pôjde o investície dlhodobého charakteru, ktoré budú slúžiť viacerým generáciám občanov Slovenska. Ťarchu nákladov spojených s výstavbou týchto diel preto nemožno preniesť cez bežný rozpočet bezprostredne len na súčasné generácie, ale treba ju, samozrejme spolu s budúcimi efektami, rozložiť na celé obdobie ich funkčnosti a súbežne zabezpečiť i dlhodobý mechanizmus splácania a návratnosti týchto akcií. Preto pri zdrojovom krytí pôjde najmä o mimorozpočtové zdroje, získané koordinovaným postupom najmä s bankovou sférou, Fondom národného majetku, ako aj podporou proinvestičného správania sa

podnikateľov. Terajšie poznatky potvrdzujú, že problém ekonomiky Slovenska v súčasnosti nespočíva ani tak vo vytváraní zdrojov, ako najmä v dôslednom sklbení a koncentrovanom využití jednotlivých zdrojov. Pokiaľ tieto zdroje nebudú rozptýlené, ale sa budú koncentrovať, môžu byť výrazným impulzom pre rozbeh ekonomiky.

Utvoreníu proinvestičnej klímy perspektívne napomôže aj utvorenie príslušných inštitucionálnych predpokladov — podpornej a rozvojovej banky (kapitálovo vybavenej aj zahraničnými zdrojmi), resp. dobudovanie Spoločnosti pre poisťovanie exportných úverov ako inštitúcie pre komplexné proexportné služby.

Sme si vedomí toho, že prorastovo orientovaná hospodárska politika môže vyvíjať tlak na rast inflácie a na neadekvátny rast miezd. Preto pri realizácii zamýšľaných aktivít chceme prostredníctvom novovytvorených inštitúcií postupne utvoriť osobitný úverový okruh, aby zdroje vyčlenené na verejné investície nevyvolali nežiadúci inflačný a mzdový tlak. Mechanizmom vecnej regulácie cien a precizovaním systému verejného obstarávania obdobne ako vo vyspelých krajinách v období ich prechodu procesom transformácie chceme dosiahnuť primeraný vývoj cien verejných prác a základných stavebných materiálov.

Hoci realizácia uvedených projektov by sa spolu s následnými multiplikačnými efektami mala stať jedným z faktorov vyšších príjmov rozpočtu najmä z dlhodobého hľadiska, očakávame čiastočné pozitívne prínosy už v roku 1995.

Na základe opatrení smerujúcich aj k rozšíreniu dlhodobých a výhodných zahraničných úverových zdrojov pre rozvoj podnikania, ktoré sa mimochodom v súčasnosti ani plne nevyužívajú, a tiež opatrení zameraných na ďalšie posilňovanie finančnej, daňovej a colnej disciplíny, predpokladáme v konštrukcii štátneho rozpočtu ďalšiu dynamizáciu príjmov. Príjmy štátneho rozpočtu na rok 1995 sú rozpočtované na úrovni 146,4 mld. korún, čo je cca o 5 % viac než v roku 1994 a o 8 % viac než úvaha predošlej vlády.

Rozhodujúcu časť príjmov budú tvoriť daňové príjmy. Tvorbu príjmov dane z pridanej hodnoty pozitívne ovplyvní používanie registračných pokladníc a obmedzenie burzového predaja spotrebných predmetov. Na tvorbu spotrebných daní bude pozitívne vplývať i označovanie alkoholických nápojov kontrolnou páskou.

Pokiaľ ide o zavedenie registračných pokladníc, chcem zdôrazniť, že Ministerstvo financií bude nekompromisne trvať na sankcionovaní nedodržania tohto princípu predaja po 1. júli t. r. Podotýkam, že súběžne s účinnosťou zákona o štátnom rozpočte predpokladáme aj účinnosť novely vyhlášky o registračných pokladniciach, ktorá dorieši niektoré sporné otázky používania registračných pokladníc.

Náročné úlohy sa stanovujú v tvorbe dane z príjmov právnických osôb. Pri ich rozpočtovaní sa vychádzalo zo skutočnosti, že by sa pozitívne mali prejavíť tendencie pokračujúceho hospodárskeho rastu. Súčasne navrhujeme legislatívne upraviť povinnosť bankových inštitúcií oznamovať daňovým úradom čísla účtov podnikateľov, čo by malo viesť k ďalšiemu zúženiu priestoru pre daňové úniky a k naplneniu príjmov rozpočtu.

Potenciálne významným zdrojom rozpočtových príjmov môže byť deblokácia pohľadávok, ktoré má Slovensko v zahraničí. Aj keď problémy pri vymáhaní týchto prostriedkov sú všeobecne známe, musí sa zintenzívniť úsilie všetkých zainteresovaných strán a dosiahnuť výraznejší pokrok.

Výdavky štátneho rozpočtu v roku 1995 predstavujú spolu 167,4 mld. Sk. Z toho tri štvrtiny majú charakter neinvestičných výdavkov.

Tieto výdavky predstavujú bežné výdavky rozpočtových organizácií, príspevky a dotácie príspevkovým a podobným organizáciám, neinvestičné dotácie

podnikateľskému sektoru a dotácie do agrokomplexu. V súhrne je to 125,4 mld. Sk.

V nadväznosti na to, že priamo zo štátneho rozpočtu sa v roku 1995 budú financovať programy oživenia ekonomiky iba v obmedzenej výške, v neinvestičnej oblasti sa utvoril priestor na zabezpečenie financovania funkcií štátu a ústavou garantovaných spoločenských potrieb.

Napriek tomu je potrebné, aby pri vynakladaní rozpočtovaných výdavkov uplatňovali jednotlivé rezorty racionalizačné opatrenia zabezpečujúce hospodárnejšie a účelnejšie využitie prevádzkových prostriedkov.

Neinvestičné výdavky rozpočtových organizácií si vyžiadali 87,1 mld. Sk a predstavujú najväčší blok výdavkov štátneho rozpočtu. V tejto skupine výdavkov dochádza oproti roku 1994 k podstatným zmenám, nakoľko poisťné do zdravotných poisťovní, Sociálnej poisťovne, poisťovní zriadených osobitným zákonom a príspevok do Fondu zamestnanosti sa v roku 1995 nebude platiť z kapitoly Všeobecnej pokladničnej správy, ale z rozpočtu vecne príslušných kapitol. Celková výška poisťného a príspevku do Fondu zamestnanosti predstavuje 9,9 mld. Sk.

V neinvestičných výdavkoch kapitoly Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR sú zapracované aj výdavky na dávky sociálneho zabezpečenia hradené štátom vo výške 14,6 mld. Sk. Najväčší podiel na týchto výdavkoch majú prídavky na deti a príplatok k prídavkom na deti, ktoré sa rozpočtujú v sume 9,0 mld. Sk.

Dávky sociálnej starostlivosti, ktorými sa zabezpečujú rodiny s deťmi odkázané na sociálnu podporu, zdravotne ťažko postihnutí občania a občania, ktorí potrebujú osobitnú pomoc, sa rozpočtujú vo výške 5,0 mld. Sk. V tejto sume je premietnutá aj úspora prostriedkov štátneho rozpočtu, ktorá vznikla predĺžením doby poskytovania hmotného zabezpečenia uchádzačov o zamestnanie zo 6 na 9 mesiacov diferencovane podľa veku nezamestnaných osôb z fondu nezamestnanosti.

Vytváranie nových pracovných miest v nadväznosti na program verejných investícií by mohlo viesť k ďalšiemu zníženiu týchto prostriedkov.

Predpokladá sa, že v roku 1995 dôjde i k zmene životného minima a v súvislosti s tým i k úprave dôchodkov a ďalších sociálnych dávok viazaných na životné minimum. V Sociálnej poisťovni, ale i v štátnom rozpočte sú zabezpečené prostriedky, ktorými bude možné kryť valorizáciu dôchodkov i zvýšenie ďalších dávok.

Považujeme však za nevyhnutné dôsledne prehodnotiť celý systém poskytovania dávok sociálnej starostlivosti so zámerom zvýšiť ich adresnosť a dôsledne uplatňovať kontrolu oprávnenosti poskytovania a čerpania dávok. Je potrebné i legislatívne upraviť a výraznejšie diferencovať rozdiel medzi sociálnymi dávkami a minimálnou mzdou.

Osobitnú pozornosť vo viacerých rezortoch vyvolávajú otázky spojené so mzdovou politikou. Mzdovými prostriedkami rozpočtovanými v sume 18,1 mld. Sk sa zabezpečujú zákonne nárokovateľné zložky plátov. Pritom tarifné platy sa zvyšujú o 9,94 %. Na zabezpečenie pohyblivých zložiek platu bol zvýšený objem mzdových prostriedkov o 5 % v aparátoch ústredných orgánov a o 2 % v podriadených rozpočtových organizáciách.

Ďalej bola do návrhu štátneho rozpočtu na rok 1995 premietnutá potreba mzdových prostriedkov niektorých ústavných činiteľov, sudcov a justičných čakatel'ov, zamestnancov zahraničnej služby, prokurátorov a právnych čakatel'ov prokuratúry v súčasne platných podmienkach.

Do návrhu rozpočtu bola premietnutá aj metodická zmena v kapitole ministerstva školstva a vedy, keď o sumu miezd pedagogických pracovníkov SOU vo výške 1,1 mld. Sk bol upravený objem mzdových prostriedkov v rozpočtových organizáciách a zvýšený v príspevkových organizáciách. V návrhu rozpočtu sú navyše zabezpečené aj prostriedky na diferencované zvýšené odmeňovanie pracovníkov.

Oproti porovnateľnej základni je návrh mzdových prostriedkov na rok 1995 v súhrne za rozpočtové organizácie SR, vrátane rezervy v kapitole Všeobecnej pokladničnej správy, vyšší o 2,4 mld. Sk.

S účinnosťou od 1. januára tohto roku bol zriadený Štátny fond likvidácie jadrovoenergetických zariadení a nakladania s vyhoretým jadrovým palivom a rádioaktívnymi odpadmi. Novým prvkom predloženého návrhu rozpočtu je skutočnosť, že v kapitole Všeobecnej pokladničnej správy sa sumou 2,0 mld. Sk zabezpečuje záväzok Slovenskej republiky vyplývajúci z pripojenia sa k Viedenskej konvencii o občianskoprávnej zodpovednosti za jadrové škody.

Neinvestičné dotácie podnikateľskému sektoru a dotácie do agrokomplexu sa rozpočtujú v sume 13,3 mld. Sk.

Ťažiskom týchto transferov sú dotácie pre agrokomplex vo výške 7,2 mld. Sk. Smerované sú najmä na stabilizáciu poľnohospodárstva, plynulosť reprodukcie biologického procesu s cieľom zabezpečiť potravinovú bezpečnosť štátu a na podporu mimoprodukčných, t. j. ekologických a krajinotvorných funkcií poľnohospodárstva.

Ďalším významným blokom sú dotácie pre verejnú hromadnú dopravu v sume 2,9 mld. Sk. Sú určené na pokrytie úbytku tržieb, ktorý vzniká v dôsledku poskytovania zľavneného cestovného pre žiakov a vybrané skupiny obyvateľstva a z celkovej stratovosti železničnej osobnej dopravy.

Napriek skutočnosti, že štátny rozpočet sa orientuje prioritne na zabezpečenie chodu štátu a pokrytie zákonných nárokovateľných dávok, časť jeho výdavkov predstavujú investičné prostriedky rozpočtovým a príspevkovým organizáciám, ako aj podnikateľskému sektoru.

Investičné výdavky rozpočtových a príspevkových organizácií sú rozpočtované v sume 8,6 mld. Sk.

Rozhodujúcim kritériom v štrukturálnom smerovaní investičných výdavkov je prednostne zabezpečiť potreby rozostavaných stavieb a úlohy súvisiace s novými kompetenciami po rozdelení federácie. Ide predovšetkým o vojenské objekty, informačnú službu, umiestnenie zastupiteľských orgánov, diplomatických zborov, vybudovanie colných priechodov a pod.

Potreba prostriedkov na krytie rozostavaných stavieb kvantifikovaná v úhrne na 7,9 mld. Sk sa zabezpečuje zhruba na 70–75 %. V niektorých kapitolách je krytá pod túto úroveň, na čom sa podieľa najmä značná rozostavanosť v týchto kapitolách a obmedzené zdrojové možnosti štátneho rozpočtu. V záujme zníženia rozostavanosti v SR sa počíta i naďalej s reguláciou začínania nových akcií.

V kapitole Všeobecná pokladničná správa sa okrem uvedených zdrojov rozpočtuje 250,0 mil. Sk ako rezerva vlády na podporu malého a stredného podnikania vrátane výdavkov súvisiacich so založením podpornej banky a 10,0 mil. Sk na zabezpečenie nevyhnutných, havarijných investičných akcií výrobných družstiev invalidov.

Výdavky na vedu a techniku sú rozpočtované vo výške 2,3 mld. Sk, vrátane 0,2 mld. Sk investičných výdavkov na dokončenie rozostavaných stavieb a obstaranie prístrojovej techniky, čo predstavuje 0,5 % z HDP; to je úroveň porovnateľná s vyspelými krajinami.

Z neinvestičných výdavkov vo výške 2,1 mld. Sk sa sumou 1,4 mld. Sk zabezpečuje prevádzka a činnosť rozpočtových organizácií výskumnej a vývojovej základne, ako aj financovanie rozvoja vedy a techniky, ktorých riešenie pokračuje v roku 1995.

Vážené dámy, vážení páni, základné bilančné väzby rozpočtu sa kumulujú vo výslednom schodku štátneho rozpočtu. Schodok štátneho rozpočtu vo svojom účtovnom vyjadrení by nemal presiahnuť 21 mld. Sk.

Pri transformácii tohto schodku do metodiky Medzinárodného menového

fondy — za podmienky vyrovnanosti miestnych rozpočtov, štátnych fondov, Všeobecnej zdravotnej poisťovne a Fondu zamestnanosti — sa tento schodok znižuje o:

- splátku istiny dlhovej služby v čiastke 11,3 mld. Sk a
- rozpočtový prebytok Sociálnej poisťovne v sume 1,7 mld. Sk.

Fiškálny schodok za týchto predpokladov čini 8,0 mld. korún. I za predpokladu eventuálneho priameho krytia rozvojových programov, napr. výstavby diaľnic, ktoré v rozsahu 4 mld. korún pripustila misia MMF, by fiškálny schodok štátneho rozpočtu neprevýšil 12 mld. korún, a teda ani hranicu 3 % HDP uvažovanú v Programovom vyhlásení vlády, keď jeho miera by predstavovala 2,6 % HDP.

Zásadnou otázkou schodku štátneho rozpočtu bolo použitie zdrojov Fondu národného majetku pri krytí výdavkov štátneho dlhu. Vláda už prezentovala svoje stanovisko k tejto problematike.

Aj vo svojom programovom vyhlásení konštatovala, že v zásade sa nebráni zapojeniu Fondu národného majetku na krytie výdavkov dlhovej služby, podmieňuje ho však vytvorením príslušných zdrojov.

Voči prístupu, ktorý prezentovala predchádzajúca vláda k použitiu zdrojov Fondu národného majetku, sme mali okrem iného aj tú výhradu, že sa tým neriešil problém z hľadiska ďalších rokov.

Ak by sa v tomto roku zaťažil Fond národného majetku sumou 18 mld. Sk, v roku 1996 by sme sa pri tvorbe rozpočtu dostali do neriešiteľnej situácie. Nereálne mäkkým rozpočtom na rok 1995 by hrozilo založenie takej úrovne výdavkov, ktorá by sa v roku 1996 pri eventuálnom raste dlhovej služby nedokázala ani zďaleka udržať, v plnej miere by sme pocítili prudký nárast výdavkov štátneho dlhu a Fond národného majetku by dospel k dlhodobému zaťaženiu.

Problém krytia dlhovej služby by sa len odsunul do budúceho roku a vrátil ako bumerang s ešte väčšou silou. Použitie neexistujúcich zdrojov Fondu národného majetku bolo lákavým, no z hľadiska širších súvislostí neprierodným riešením.

Vo vzťahu k rozpočtom miestnych samospráv uplatňuje štátny rozpočet v zásade rovnaký prístup ako v predchádzajúcom roku. To znamená, že zákonom sú určené podiely, akými budú participovať miestne rozpočty na výnosoch daní fyzických a právnických osôb a cestnej dane. Zákonom sa určuje aj rozsah dotácií na mestskú hromadnú dopravu a dotácie na výkon samosprávnych funkcií obcí. Vláda predpokladá, že v roku 1995 skončí hospodárenie miestnych rozpočtov ako vyrovnané.

Oproti roku 1994 sa zvýšili dotácie na mestskú hromadnú dopravu najvýraznejšie v Bratislave, Žiline a v Košiciach. Ako nový prístup bolo navrhnuté dodatočne vyčleniť v rezerve vlády 603 mil. korún na riešenie medziobecných disproporcií. Pri rokovaní so Združením miest a obcí Slovenska vláda navrhla rozdelenie týchto prostriedkov mechanizmom, ktorý si navrhne ZMOS a ktorý najlepšie vyjadrí diferencované potreby a postavenie jednotlivých miest a obcí. Keďže vypracovanie takého mechanizmu si predsa len vyžiada dlhší čas, dospelo sa k dohode rozvrhnúť čiastku 303 mil. Sk na dokončenie komplexnej bytovej výstavby. V tomto zmysle predpokladáme upraviť konečnú podobu štátneho rozpočtu.

Okrem roviny posudzovania verejných rozpočtov ako celku má pre zdravý vývoj financií Slovenska zásadný význam stupeň koordinovania rozpočtovej politiky s menovou a úverovou politikou Národnej banky Slovenska.

Pri príprave rozpočtu na rok 1995 sme týmto vzťahom venovali osobitnú pozornosť. S vedením Národnej banky sme dohodli spôsob úročenia záväzkov a pohľadávok Štátneho dlhu, konsenzus sme našli aj v úročení výšky odvodu zostávajúcего zisku.

Vážené dámy, vážení páni, súčasťou predloženého návrhu o štátnom rozpočte sú aj niektoré návrhy na zmenu a doplnenie viacerých právnych noriem. K ich predloženiu nás vedie najmä snaha vytvoriť predpoklady pre dosiahnutie rozpočtovaných príjmov, obmedziť priestor pre daňové úniky, ako aj zvýšiť hospodárnosť pri vynakladaní prostriedkov štátneho rozpočtu.

Možnosťou uplatniť kompenzáciu preplatkov a nedoplatkov daňového subjektu s jeho preplatkami na daniach a cle sledujeme zníženie vysokého stavu nedoplatkov a zamedzujeme vrátenie preplatkov takým daňovým subjektom, ktoré majú súčasne záväzky voči štátnemu rozpočtu.

Novelou zákona o DPH sledujeme upresnenie podmienok pre uplatnenie odpočtu dane. Doterajší právny stav umožňoval uplatňovať nárok na odpočet dane pri dovoze tovaru, a tým odčerpávať prostriedky štátneho rozpočtu pri súčasnom neplatení dane napríklad z dôvodu platobnej neschopnosti.

Novelou zákona súčasne sledujeme, aby vo vymedzenom okruhu právnych subjektov nepresiahli výdavky na reklamu 3 % základu dane. Aj k tomuto návrhu nás vedú poznatky, že tieto prostriedky sa vynakladali neefektívne, pričom to malo priamy dopad na výšku odvodu do štátneho rozpočtu.

Ako vyplýva z charakteru rozpočtu, ťažiskovou úlohou jeho zostavenia bolo zabezpečenie funkčnosti chodu štátu, garantovaných spoločenských potrieb a vyriešenie financovania dlhovej služby zdrojmi štátneho rozpočtu pri súčasnom neprekročení 3 % podielu schodku verejných rozpočtov na HDP v metodike Medzinárodného menového fondu.

Predložený návrh štátneho rozpočtu svojím mobilizačným charakterom utvára priestor na zvládnutie všetkých uvedených cieľov. Jeho prijatím sa však všetky problémy rozpočtového hospodárenia nevyriešia. Bude potrebné dôsledne presadzovať ďalšie opatrenia, ktoré som stručne charakterizoval aj v tomto prejave.

SUMMARY

Exposé of the Deputy Prime Minister and Minister of Finance of the Slovak Republic to the Proposal of the State Budget for 1995

Sergej KOZLÍK

This article contains the report of the Minister of Finance on the 1995 budget held in the Parliament. The first part is a brief evaluation of the macroeconomic and budgetary results in 1994. The second part deals with the economic strategy and projection for 1995.

The third part describes the medium-term principles of the fiscal policy. The fourth part emphasizes the short-term priorities which the government considers to be most important. The last part refers to the local finance reform and to the strategy of fiscal system relations.